Ukážka č. 1

Oženil sa Laktibrada.
Veru tak je, tak.
Nemá ho tá žena rada
ani za päták.

Darmo prosí, darmo hrozí,
darmo dojedá.
Len mu hodí bobček z kozy
miesto obeda.

„Nedrichmi mi pri komíne!
Variť treba, prať!
Ja si idem po doline
koňa prevetrať.“

Berie metlu a už letí
ako kométa.
A on, chudák, hrubé smeti
bradou zametá.

„Čert ma viedol, čert mi radil
takú mladuchu.
Mne, ktorý som kašu chladil
chlapcom na bruchu!“

Laktibrada, Laktibrada,
a či je to lož?
Takú našiel, aký hľadal
za rovnaký groš.

Sám si kradol, sám si kváril,
to je známa vec.
Sám si mrzkú kašu varil,
teraz sám ju zjedz!

Sám si ťahaj po priekope
svoju taligu!
Kto druhému jamu kope,
padne na strigu.

Pod túto čiaru nepíš!

Otázky č. 1 až 11 sa vzťahujú na ukážku č. 1.

1. **Vyberte jeden názov, ktorý sa najlepšie hodí k ukážke č. 1**

   a. Laktibrada b. Laktibradova žena c. Ženích d. O manželstve

2. **Pôvodným textom, ktorý básnik Milan Rúfus použil v ukážke č. 1, bola:**

   a. povesť o priekope
   b. rozprávka o zlom škriatkovi
   c. porekadlo *Sám si mrzkú kašu varil, teraz ju sám zjedz!*
   d. príslovie *Kto druhému jamu kope, padne na strigu.*

3. **Z ukážky č. 1 vyplýva:**

   a. Laktibradovi uvarila jeho žena chutné jedlo.
   b. Laktibrada rád vykonával potom, ako sa oženil, domáce práce.
   c. Laktibrada našiel ženu, ktorá ho mala veľmi rada.
   d. Laktibrada sa oženil so seberovnou.

4. **Z ukážky č. 1 vypíšte jednu vetu, ktorá obrazne – nepriamo vyjadruje poučenie z nej.**

   _____

5. **Napíšte, koľko strof má ukážka č. 1.**

   _____

6. **Z ukážky č. 1 vypíšte jednu zdrobneninu a jedno prirovnanie:**

zdrobnenina _____ prirovnanie _____

7. **Z ukážky č.1 vypíšte jedno vlastné podstatné meno a určte vzor, podľa ktorého sa skloňuje.**

_____ vzor _____

8. **Z ukážky č. 1 vypíšte slovo, ktoré sa rýmuje s podčiarknutým slovom v básni.**

_____

9. **Z ukážky č. 1 vypíšte všetky slovesá, ktoré sú v základnom tvare.**

_____

10. **Ktoré tvrdenia o ukážke č. 1 nie sú pravdivé ?**

a. Ukážka je rýmovaná.
b. Ukážka nie je členená na strofy.
c. Ukážku zaraďujeme k poézii.
d. V ukážke sú tri rozkazovacie vety a dve opytovacie vety.
e. V ukážke sa nachádza priama reč.

11. **Nahraďte synonymom prvé slovo vo vete *Nedrichmi mi pri komíne!***

_____

Ukážka č. 2

Studňa kráľa Mateja

Kúsok od Mošoviec, pod horou zvanou Háj, nachádza sa Studňa kráľa Mateja. Volajú ju tak preto, že sa z nej napil uhorský kráľ Matej Korvín.

Sprievod vznešených pánov sa raz vracal z dlhej poľovačky a bolo veľmi dusno a horúco. Všetkých trápil smäd. Zrazu kráľ Matej idúci na čele sprievodu zbadal dievčinu. Keď si dievča všimlo upretý pohľad neznámeho človeka, zháčilo sa, tvárou mu preletel ľahký úsmev, jamky na lícach mu dodali na pôvabe.

„Nože, poď bližšie, krásavica, poraď svojmu kráľovi, kde by sa mohol dobrou vodou osviežiť.“

„Že vraj kráľ! Veď nemáte korunu,“ zachichotala sa dievčina uštipačne, „ale studňu s dobrou vodou vám ukážem!“ A potom dodala: „Poďte za mnou, aj ja som smädná,“ ukázala krčah, ktorý dovtedy skrývala za sebou.

Kráľ zoskočil z koňa a vykračoval za ňou.

„Tu je!“ ukázala po štyroch krokoch na studničku, ohla sa a naplnila krčah.

„Aj by som vám ponúkla, ale králi pijú iba zo zlatých čaší, nie z hlinených. Či nie je tak?“ dobiedzala do ***neho***, ale krčah mu nepodala.

Otázky č. 12 až 25 sa vzťahujú na ukážku č. 2.

12. Určte literárny útvar, z ktorého pochádza ukážka č. 2.

_____

13. Z ukážky č. 2 vyplýva:

a. Kráľ bol hladný, a preto dievča oslovil.
b. Dievča bolo veselé, a preto sa smialo.
c. Dievča nechcelo kráľa ponúknuť vodou, lebo malo zlatú čašu.
d. Dievča naplnilo hlinený krčah vodou, ale kráľovi ho nepodalo.

14. Z ukážky č. 2 vpíšte všetky podstatné mená, ktoré sa skloňujú podľa vzoru ulica.

_____

15. Z podčiarknutej vety v ukážke č. 2:

a. Vypíšte prídavné meno _____

b. Napíšte vzor, podľa ktorého ho skloňujeme _____

16. Z ukážky č. 2 vypíšte jedno podstatné meno v strednom rode.

_____

17. Z ukážky č. 2 vypíšte:

a. číslovku _____

b. predložku, ktorá sa v jednej vete dvakrát opakuje _____

18. Určte gramatické kategórie a skloňovacie vzory hrubo zvýraznených slov v nasledujúcich dvoch vetách. *Sprievod vznešených* ***pánov*** *sa raz vracal z dlhej poľovačky a bolo veľmi dusno a horúco. Veď nemáte* ***korunu.***

Kategórie_____ vzor _____

Kategórie _____ vzor _____

19. Slová z vety *„Tu je!“ ukázala po štyroch krokoch na studničku, ohla sa a naplnila krčah*. usporiadajte podľa abecedy.

_____

_____

20. Hrubo zvýraznené zámeno v poslednej vete ukážky č. 2 nahraďte podstatným menom, ktoré nahrádza.

_____

21. Vyberte možnosti, v ktorých sú všetky slová správne rozdelené na slabiky.

a. sest-ra, svets-ký, Bra-ti-sla-va, ko-ši-cký
b. zr-ka-diel-ko, pre-krás-ny, vŕ-bo-vý, dl-ho-kán-sky
c. kniž-ka, pod-fu-ky, štvr-tok, stĺp-ček
d. o-pa-tr-ný, ne-vľú-dne, zá-hu-mie-nok, Po-po-lu-škin

22. **Vyberte možnosť, v ktorej je priama reč zapísaná správne.**

a. „Prišiel som včas?“ ticho sa opýtal Janko.
b. „Prišiel som včas?“, ticho sa opýtal Janko.
c. „Prišiel som včas?“ Ticho sa opýtal Janko.
d. „Prišiel som včas“ ? ticho sa opýtal Janko.

23. V ktorých vetách <u>je pravopisná</u> chyba?

a. Bývame na Ulici osloboditeľov.
b. Môj strýko je už dlhé roky bratislavčan.
c. V lete sme navštívili našu tetu vo Vyšných ružbachoch.
d. Aj na Slovensku je v horách veľa medveďov.

24. Slová v zátvorkách napíšte v správnych gramatických tvaroch.

a. Jožko, (*umyť*) _____ si zuby každé ráno!

b. Dieťa sa práve teraz pekne samo v postieľke (*hrať*)_____ .

c. Ty len pekne *(odpovedať*) _____ pred všetkými na moju otázku!

25. Rozhodni, ktoré z nasledujúcich tvrdení <u>nie sú</u> správne.

a. Autorská rozprávka je typ rozprávky, ktorý označujeme aj pojmom umelá rozprávka. Má znaky klasickej ľudovej rozprávky, ale autor je známy.
b. V povesti, tak ako v rozprávke, dobro vždy zvíťazí nad zlom. Povesť sa viaže k nejakému konkrétnemu miestu alebo historickej udalosti.
c. Prehovor jednej osoby iba v písanom texte nazývame dialóg. Umožňuje nám priblížiť pocity a myšlienky postavy v texte.
d. Pozvánka je písaný text s cieľom pozvať ľudí na podujatie, ktorý obsahuje údaje o mieste, čase, programe podujatia.

Otoč na nasledujúcu stranu a pokračuj ďalej!

Do textu doplňte hlásky!

__čera išli žiaci a žiačk__ veselo zo škol__. Milan chcel r__chlo pre__sť na druhú stranu ce__ cestu, no bol pomal__. Hoci __čas uskočil, ta__mer ho zraz__lo idúce auto. Zúfal__ v__kríkol o__ strachu a bolesti. Zranil si l__tko. Prev__nilo h__adel vodičov__ do tváre. Mnoho zranen__ch stráca pri __raze vzácnu kr__. Preto lekár__ h__adajú dobrovo__ných darcov krv__, ab__ zachránili ľu__ské život__. Ke__ budeme aj m__ veľk__, tak sa staneme tým__, ktorí __ tomu prispejú.